

የግሪቤት ልጆች ጤዋታ

Leveled

Amharic

ይህ አጋዥ የንባብ መጽሐፍ ከዩ.ኤስ.ኤስ.አይ.ዲ. (USAID) በተገኘ የገንዘብ ድጋፍ በሴቭ ዘ ቺልድረን (Save the Children)፣ በትምህርት ሚኒስቴር እና በአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥት ትምህርት ቢሮ የጋራ ትብብር ተዘጋጅቶ ታተመ።

2009 ዓ.ም.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Save the Children

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

የፖሊስ ልጅ ጩዋታ

3ኛ ክፍል

ኅምንት 5

Leveled

የመምህራን ማስታወሻ

ይህ መጽሀፍ በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት መሰረት የንባብ ክሂልን ለማሳደግ እና ልጆች ጥሩ የተዘጋጀ ነው። ተማሪዎች ይህንን መጽሀፍ ተጠቅመው የመናገር፣ የማዳመጥ፣ የማንበብና የመፃፍ ክሂሎቻቸውን እንዲያዳብሩ የወላጆችና የመምህሮች እገዛና ክትትል እጅግ በጣም ወሳኝ ነው። መምህሮች፣ በመጽሀፉ ውስጥ ያሉ ይዘቶችን በተገቢ መንገድና በትክክል በማንበብና በማስነበብ ድርሻችሁን ልታበረክቱ ይገባል። የተከበራችሁ መምህራን እና ሌሎች አጋዥ አንባቢዎች፣ ይህንን መጽሀፍ ለተማሪዎች ከማንበባችሁ በፊት በግላችሁ አንብቡና ሀሳቡን በመረዳት በቂ ዝግጅት አድርጉ።

ጽሁፉን ከማንበባችሁ በፊት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

- 1. ርዕሱን ስታነቡ ታሪኩ ስለምን የሚገልፅ ይመስላችኋል?**
- 2. በአካባቢያችሁ ከምታውቋቸው የልጆች ጨዋታዎች መካከል ሦስቱን ተናገሩ?**

ኑሩሁሴን ሰይድ እባላለሁ፤ የሶስተኛ ክፍል
ተማሪ ነኝ። የትምህርት-ቤት ጓደኞቼና ጎረቤቶቼ
አሚና፤ ሙሀመድ፤ በላይና ለሙነሽ ይባላሉ።
ሁላችንም አንድ ትምህርት-ቤት ውስጥ
እንማራለን። በዕረፍት ጊዜያችን የምንጫወተውም
ሆነ የምናጠናው አብረን ነው።

ከላይ እንደነገርኳችሁ ከጓደኞቼ ጋር አብረን
እንጫወታለን፤ እናጠናለን። በመጀመሪያ ምን
ምን ጨዋታዎችን እንደምንጫወት ልንገራችሁ።
አኩሱ፣ ገበጣ፣ ቅልልሞሽ፣ ቢንጎ፣ የቃላት
ጨዋታ ወዘተ የመሳሰሉትን እንጫወታለን።
በመጀመሪያ ግን ሁላችንም የምንስማማበት
የጨዋታ ዓይነት እንመርጣለን።

የቃላት ጨዋታ ዓይነትና ህግ

ከሁሉም የጨዋታ አይነቶች አብዛኛውን ጊዜ
የምንመርጠውና የምንወደው የቃላት ጨዋታን
ነው። ምክንያቱም ደግሞ ሁላችንም ዘና
ብለን እንድንጫወት ስለሚያደርገንና የቃላት
አውቀታችን እንዲጨምር ስለሚያደርግ ነው።

የቃላት ጨዋታ ምን ዓይነት ጨዋታ ነው?
ብላችሁ ትጠይቁ ይሆናል። እስኪ ተጫውተን
እናሳያችሁ። በመጀመሪያ ግን የጨዋታውን
ህግ ልንገራችሁ። ከመካከላችን አንዱ ጓደኛችን
አንድ ቃል ይጠራል። ቀጥሎ የተጠራውን ቃል
የመጨረሻ ፊደል መነሻ በማድረግ ተረኛው/ዋ
ሌላ ቃል ይጠራል/ትጠራለች።

ለምሳሌ የመጀመሪያው ተጫዋች የጠራው ቃል
“ሳበ” ቢሆን ቀጣዩዋ ተረኛ ተጫዋች “በላ”
ወይም ሌላ በ“በ” የሚጀምር ቃል ይጠራል/
ትጠራለች ማለት ነው። ሶስተኛዋ ደግሞ
“ላም” ወይም ሌላ በ“ላ” የሚጀምር ቃል
ትጠራለች። አራተኛው ደግሞ “ምላስ” ወይም
ሌላ በ “ም” የሚጀምር ቃል ይጠራል። አምስተኛዋ
በ“ስ” የሚጀምር ቃል ለምሳሌ “ስም”፣ “ስራ”
የመሳሰሉትን ቃላት መጥራት ትችላለች።

እንዲህ እንዲህ እያለ አንድ ልጅ እስኪቀር ድረስ ጨዋታው ይቀጥላል። ልጆች ከጨዋታው ጨፈ የሚሆኑት ከላይ የተጠቀሰውን ህግ ሳያከብሩ ሲቀሩ ነው።

ለምሳሌ ከላይ የቀረበውን ምሳሌ ብንወስድ የመጀመሪያው ተጫዋች የጠራው ቃል “ሳብ” ነው፤ ቀጣዩ ተረኛ ተጫዋች “ሳመ” ወይም ሌላ በ“በ” የማይጀምር ቃል ብትጠራ ከጨዋታው ጨፈ ትሆናለች ማለት ነው። እስኪ እኛ ስንጫወት ቀጥሎ ተመልከቱ፦

እጨዋወት

በመጀመሪያ ተራ በተራ ቃላቱን መጥራት እንድንችል ከ1 እስከ 5 ቁጥር ጠራን። አሚና ቁጥር እንድንጠራ አደረገች። በደረሰን የቁጥር ቅደምተከተል መሰረት ተራ በተራ ቃል ጠራን። እኔ ቁጥር 1 ስለጠራሁ የመጀመሪያውን ቃል እንድጠራ ተደረገ።

“ጠበቀ” አልኩ። በላይ ደግሞ 2 ቁጥር ስለጠራ ትንሽ አሰብ አድርጎ “ቀበሮ” አለ። ሶስተኛዋ ተረኛ ሰሙነሽም በፍጥነት “ሮጠ” አለች። አሚና በመቀጠል “ጠረበ” አለች። የመጨረሻው ተረኛ ሙሀመድ ደግሞ አሚና ተናግሮ ሳትጨርስ “በረደ” አለ። ሁላችንም ባለመሳሰታችን ተደሰትን።

ሁላችንም የጨዋታውን ህግ አክብረን
ተጫውተናል። በጨዋታው ህግ መሰረት
እያንዳንዳችን የጠራነው ቃል ከእኛ በፊት
የተጠራውን ቃል የመጨረሻ ፊደል/ድምጽ
መነሻ በማድረግ ነው። ሁላችንም እኩል ነጥብ
ይዘናል።

ስለዚህ ሁላችንም ጨዋታውን በተመሳሳይ
መንገድ እንቀጥላለን። ከመካከላችን አንዱ
ልጅ አንድ ቃል ይጠራል። ከዚያ በፊት
ግን የመጀመሪያውን ቃል ለመጥራት ዕጣ
እናወጣለን።

አሁን ዕጣውን ያዘጋጀችው ሰሙነሽ ናት።
አምስት ቁጥሮችን ጠቅልላ እያንዳንዳችን
እንድናነሳ አደረገች። አንድ አንድ ቀጥር
አነሳን። ሰሙነሽ መጨረሻ የቀረውን ዕጣ
ያዘች። የደረሰንን የዕጣ ቁጥሮች ገልጠን
ተመለከትን።

የመጀመሪያውን ቃል የሚጠራ/የምትጠራ

1 ቁጥር የደረሰው/ደረሳት ነው/ናት። በላይ እንዲጠራ ተደረገ። በአይን የማይታይ ደቃቅ ህዋስ አለና “ረቂቅ” አለ።

2 ቁጥር ያነሳቸው ደግሞ ሰሙነሽ ናት፤

እሷ በፍጥነት የእረፍት ቀን በማለት “ቅዳሜ” አለች፤ አሁን የአሚና ተራ ደረሰ፤ አሚና ይህ የተቀመጥንበት ለምለም ሳር ያለበት ቦታ በማለት “ሜዳ” አለች። ሙሃመድ በተራው “ዳበረ” አለ።

ከጨዋታ ውጭ

በመጨረሻም እኔ የሰማዩን መጥቆር
ተመለከትኩና “ዳመና” አልኩ። ጓደኞቼ ተሳሳቁ።
አልገባኝም፤ በጥያቄ መልክ ተመለከትኳቸው፤
ለካ! በጨዋታው ህግ መሰረት ትክክለኛውን
ቃል አልጠራሁም፤ መሳሳቴ ገባኝ።

በ“ረ” የሚጀምር ቃል መጥራት ሲገባኝ፤ በ“ዳ”
የሚጀምር ቃል ጠራሁ፤ እኔም ከጓደኞቼ
ጋር ሳቅሁ። በጨዋታው ህግ መሰረት
ስላልተጫወትኩ እኔ ከጨዋታ ውጭ ሆንኩ፤
ጨዋታው ግን ቀጠለ።

የቀሩት አራቱ ልጆች ጨዋታውን ቀጠሉ፤
እኔ ተመልካች ሆንኩ። አሁን እኔ
ጨዋታውን ለመጀመር ተራ ቁጥር አዘጋጀሁ፤
የመጀመሪያውን ቁጥር ያነሳ በላይ ነው፤
“ደመደመ” አለ። አሚና ርስበርስ መከባበር
ተገቢ እንደሆነ በማሰብ፤ “መከባበር” አለች።

ቀጥላ ሰሙነሽ በ“ር” የሚጀምር ቃል
ትንሽ አሰብ አድርጋ ከሁላችን በቁመት
እኔ እበልጣለሁ፤ ስለዚህ “ርዝመት” አለች።
በመጨረሻ ሙሃመድ ሁላችንም ረዥሞች ነን
በማለት “ረዥሞ” አለ። ሁላችንም ሳቅን፤
ተሳስቷል፤ ምክንያቱም መጥራት የነበረበት
ቃል በ“ት” የሚጀምር ቃል ነበር፤ ሙሀመድ
ከጨዋታ ውጭ ሆነ።

አሁን ሰሙነሽ አሚናና በላይ ቀሩ። በላይ የጨዋታውን ተራ ቁጥር አዘጋጀ። 1 ቁጥር ለሰሙነሽ፣ 2 ቁጥር ለአሚና 3 ቁጥር ደግሞ ለራሱ ደረሰ። ሰሙነሽ መሬትና እናትን በማወዳደር “እናት” አለች። አሚና ለሁለቱም የሚያስፈልግ ባህርይ በማለት “ትዕግስት” አለች።

በላይ “ትክክል ናችሁ” ለማለት ፈልጎ “እውነት” አለ። በላይ ቸኩሎ “ትክክል” ማለት ሲገባው “እውነት” በማለቱ ተሳሳተ። ስለዚህም ከጨዋታው ጭ ሆነ። በመጨረሻም ሁለቱ ሴቶች ቀሩ።

ሙሀመድ ለሁለቱ ተወዳዳሪዎች ዕጣ
አዘጋጀ። የመጀመሪያው ለሰሙነሽ ሁለተኛው
ደግሞ ለአሚና ደረሰ። በመጀመሪያ ሰሙነሽ
የአካባቢያችን ሰዎች የወል መጠሪያ የሆነውን
ስም በማሰብ “ማኅበረሰብ” አለች፤ አሚና ደግሞ
እኔም እንደእናንተ ይታየኛል በማለት “በርሀን”
አለች።

ሰሙነሽ “እኔና አንቺ መነጋገር አለብን”
የምትል መስላ “ንግግር” አለች። ቀጥላ አሚና
“ማነው ተረካቢ” ለማለት ፈልጋ “ርክክብ”
አለች፤ ጨዋታው ተጧጧፈ። አሸናፊውን
ለማወቅ በጣም ጓጓን። ሁለቱ ሴቶች ቀጠሉ።

ክሸናፊ

ሰሙነሽ እስኪ ከምግብ ዘር ልጥራ በማለት “ብስኩት” አለች። አሚና አልተሳሳትሽም ለማለት “ትክክል” አለች። ሰሙነሽ ማልማት አስፈላጊ ነገር መሆኑን በመረዳት “ልማት” አለች። አሚና እበልጥሻለሁ ብላ በማሰብ “ትብለጥ” አለች።

ሰሙነሽ ቀበል አርጋ አታሸንፊኝም በማለት “ብልጥ” አለች። በዚህ ጊዜ ሁላችንም ተሳሳቅን፤ ሰሙነሽ ቆጣ ብላ “ለምን ትስቃላችሁ?” አለች፤ መሳሳቷ አልገባትም። ትኩረቷ አሚናን ማሸነፍ ስለነበር የጨዋታውን ህግ ረስታው ነበር። እውነትም አሚና አሻግራ ተመልክታ ነበር።

በጨዋታው ህግ መሰረት ሰሙነሽ ከጨዋታ
ውጭ ሆነች። መጨረሻ የቀረችው አሚና
አሸነፈች። ሁላችንም ሮጠን በማቀፍ ደስታችንን
ገለጽንላት።

አሁን የቃላት ጨዋታ ምንነት፣ የጨዋታውን
ህግ፣ አጨዋወቱና ተሳትፏችን እንዴት
እንደነበረ አስተዋላችሁ? ይህን የጨዋታ አይነት
ሁሉም ከጎረቤት ልጆች መጫወት እንደሚችሉ
አረጋግጠናል። በመግቢያችን ላይ ከጓደኞቹ
ጋር አብረን እንደምናጠናም ነግሬያችሁ ነበር።
በሌላ ጊዜ ደግሞ መቼና እንዴት እንደምናጠና
እነግራችኋለሁ።

ስሚከተሱት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን ስጡ።

- 1. የመጀመሪያውን ጨዋታ ህጉን አክብሮ የተጫወተ ማን ናት/ነው?**
- 2. በሁለተኛው ጨዋታ ከጨዋታ ውጭ የሆነች/ነው ማን ናት/ነው?**
- 3. በጨዋታው ህግ መሰረት አሸናፊው ማን ነው/ናት?**
- 4. እናንተ በሰፈራችሁ ከማን ከማን ጋር ትጫወታላችሁ?**

